

Standpunkt. Det Standpunkt søgte jeg ogsaa at gennemprøve, men jeg endte rigtig nok med at forkaste det.

Det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds — det kan jeg maaske sige i denne Sammenhæng — staar endnu paa dette Standpunkt fra 1860'erne, han staar endnu paa det Standpunkt, hvorpaa Slægten, Tiden og Tidens Tanker stode i 1860'erne. Jeg bilder mig ind at have været med til at udvikle mig i Pagt med Tidens Tanker til en tidssvarende, en moderne Opfattelse. Det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds syntes mig i ringe Grad egnet til at opstille som Eksempler for den ærede Konseilspræsident engelske Statsmænd som Robert Peel og Gladstone; thi deres Kendemærker ere netop, at de have udviklet sig i Pagt med Tiden, fra Bagstrævet hen imod Fremskridtet. Peel gik fra Toldbeskyttelse til Frihandel, Gladstone gik fra meget Bagstræv til stort Frisind og bl. a. — det nævnede det ærede Medlem ogsaa — fra at holde paa den protestantiske Statskirke i Irland til dens Afskaffelse. Hvis den højtærede Konseilspræsident og Forsvarsminister, den forhenværende Kultusminister, vil gaa en lignende Udvikling igennem som Peel og Gladstone, have vi ikke det allermindste derimod, thi det er en Bevægelse i den rigtige Retning, i Pagt med Tidens Fremskridt, med ny Forhold, der ogsaa kræve ny Tanker og ny Politik.

Jeg søgte altsaa den Gang i min pureste Ungdom at gennemprøve disse forskellige Standpunkter, men jeg kunde ikke slaa mig til Ro og kunde ikke faa min Forstand til at være tilfreds med det Standpunkt, hvorpaa man den Gang stod i de grundtvigske Kredse, som jeg ogsaa havde kendt noget til ude paa Landet, hvor jeg var født. Jeg maatte sige mig selv, at Hørup havde haft Ret, naar han spurgte: Hvad kan det nytte? Og at den højtærede Forsvarsminister havde Ret, da han i sin Tale den 17. Januar 1899 sagde: Vi kunne ikke væрге vort Land med Vaaben i Haand, at med militære Magtmidler kan et lille Land som vort ikke væрге sin Bestaaen. Den militære Vej er lukket for os, den fører, hvis vi vandre den, ud i Sumpen og i Undergangen, det have vi desværre et Aarhundredes historiske Erfaringer for. Jeg har været med til at se vort Land blive mindre og mindre i Kraft af en saadan følelsesmæssig Forsvarspolitik, og jeg maatte forlade den.

Men saa vil jeg indrømme en Ting:

Jeg vil indrømme, at dette rene nøgterne Ræsonnement; Vi kunne ikke forsvare os, ikke hævde vor nationale Tilværelse med Vaaben i Haand, vel tiltaler min Forstand, men ikke fuldt ud min Følelse. Derfor blev jeg heller ikke staaende paa det Standpunkt, men jeg gik videre, til jeg kom til det socialdemokratiske Standpunkt og til det internationale socialdemokratiske Standpunkt. Dertil var jeg naaet i Foraaret 1888, og jeg var kun 22 Aar, da jeg meldte mig ind i socialdemokratisk Forbund og ved den første Grundlovsfest derefter gik med i deres Proces-sion. Paa det Standpunkt er jeg bleven staaende, og jeg har stadig udviklet mig paa dette Standpunkt, indtil jeg efter min Mening var moden til at træde op i det offentlige Liv. Det kan man nemlig forlange af en Mand, at inden han træder ind i det offentlige Liv og søger at øve Indflydelse paa andre, skal han være nogenlunde klar over, hvad han tror og mener selv. Jeg tror at turde sige, at jeg ventede, indtil jeg selv var bleven klar derover, og fra det Øjeblik har jeg ikke i noget Øjeblik talt i nogen anden Retning end for mit socialdemokratiske Standpunkt.

Da jeg følte mig selv moden, da jeg mente, at jeg turde træde ind i det offentlige Liv og søge at vinde andre for at tiltræde mine Anskuelser, har mit socialdemokratiske Standpunkt formet sig om et Forsvarsprogram, som ikke blot tilfredsstillede min Forstand, men ogsaa tiltalte min Følelse. Her er en anden Vej. Det er ikke den militære Vej og Magtmidlernes Vej, men Arbejdernes internationale Sammenslutning, som er det Grundlag, hvorpaa det bærer frem. Derfor er Højres Standpunkt efter min Mening ulogisk og selvmodsigende, naar det hævder den nationale Følelse og Nationalitetsideerne, men ikke vil gaa over til at gøre det nationale til det, det maa blive, naar man vil gennemføre det logisk, det demokratiske, naar de ikke ville unde Folket Selvstyre i dets eget Hus. Den folkelige Selvstyretanke, Folkesuveranitetens Ide er den, hvis Sejr vil betygsge de smaa Landes, ogsaa Danmarks Eksistens i den kommende Tid. Vi Socialdemokrater ere i det heldige Tilfælde, at vi kunne sympatisere med dem paa den anden Side af Grænsen, der kæmpe for den samme Ide. Det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (H. L. Møller) maa i Virkeligheden, hvis han mener det ærligt — og det tror jeg — med den nationale Sag og Sansen